

Inflation

Indhold

1. Når pengene falder i værdi
2. Prisudvikling over en årrække
3. Inflationsrater
4. Opgaver i inflation
5. Kan det betale sig at spare op?
6. Opgaver i realværdi

1. Når pengene falder i værdi

Når vi går tilbage i tiden var 100 kr. mere værd end de er i dag. Det skal forstås på den måde, at man kunne købe mere for 100 kr. dengang end man kan nu. Pengene havde en større købekraft. De daglige indkøb af madvarer og andre ting til husholdningen krævede langt færre penge end de gør i dag, og huslejen var lavere.

		1930	1950	1970	1990
Sødmælk	1 liter	25 øre	50 øre	3,42 kr.	6,45 kr.
Kaffe	1 kg	3,87 kr.	12,87 kr.	24,27 kr.	47,84 kr.
Smør	1 kg	2,82 kr.	6,71 kr.	12,81 kr.	41,48 kr.
Kartofler	10 kg	1,00 kr.	3,00 kr.	15,00 kr.	45,00 kr.
1 øl		28 øre	59 øre	1,62 kr.	5,08 kr.

Her er nogle priser på dagligvarer. Du kan af skemaet se hvordan priserne har udviklet sig fra 1930 til 1950 og videre til 1970 og 1990.

Lønnen var selvfølgelig også lavere før i tiden. Omkring 1950 var ugelønnen for en faglært arbejder ca. 200 kr., så alene heraf kan man se at et beløb på 100 kr. havde en hel anden værdi dengang end det har i dag.

Når man skal sammenligne købekraften dengang og nu, kan man dog ikke blot gå ud fra at alt er blevet dyrere. Enkelt-produkter kan ofte vise sig at være blevet både billigere og bedre. Det kan skyldes den tekniske udvikling som har gjort produktionen enklere, og det kan skyldes en masse-efterspørgsel som har muliggjort en reduktion af produktionsomkostningerne.

For eksempel skulle man betale op til 50 kr. for en kuglepen da den kom til salg i Danmark i slutningen af 1940'erne. Hvis prisen havde fulgt den almindelige prisudvikling, så skulle vi nu 60 år senere betale over 800 kr. for en kuglepen.

Et prisindeks

Når vi derfor sammenligner købekraft mellem de forskellige år, går vi ud fra et gennemsnit af priserne på forbrugsvarer. I *Danmarks Statistik* beregner man hver måned et *forbrugerprisindeks*. Det er et tal som viser hvordan priserne ændrer sig. Men da alle priser ikke ændrer sig lige meget, kan forbrugerprisindekset ikke fortælle os noget om prisen på den enkelte vare, men kun noget om hvordan leveomkostningerne i gennemsnit har ændret sig.

I det store og hele er forbrugerprisindekset gået støt i vejret gennem mange år. Denne udvikling er et tegn på at pengene bliver mindre værd: *Der er inflation*.

I programmet INFLATION har vi indlagt tallene fra det danske forbrugerprisindeks fra 1915 og op til i dag. Programmet vil give dig mulighed for at sammenligne pengenes købekraft til forskellige tider inden for denne periode.

Her er et skærmbillede fra programmet INFLATION:

Inflation i Danmark 1915-2006 : Købekraft			
	Kr.	Kr.	Kr.
Start-år: 1949	5.94	100	
Slut-år: 2006	100	1683	

I programmet har vi valgt menupunktet *Købekraft*. Vi har ved Start-år indtastet 1949 og ved Slut-år 2006. Når disse to årstal er indtastet i programmet, får vi oplysninger så vi kan sammenligne priserne de to år. Vi ser at en pris på 5.94 kr. i 1949 svarer til en pris på 100 kr. i 2006. Og det svarer til at en pris på 100 kr. i 1949 har udviklet sig til en pris på 1683 kr. i 2006. Priserne er blevet mere end 16 gange større i perioden fra 1949 til 2006.

Sagt på en anden måde: Hvis din bedstefar fortæller at han i 1949 fik 100 kr. af sin onkel i konfirmationsgave, så svarer det faktisk til at du i 2006 skulle have en gave på 1700 kr. hvis beløbet skal holde trit med den gennemsnitlige prisudvikling.

Af tallene kan vi se *at pengene har mistet deres købekraft*. En 100 kr.-seddel er i 2006 kun ca. 6 kr. værd sammenlignet med en 100 kr.-seddel i 1949.

Under *Købekraft* kan du også selv indtaste et beløb for et af de to valgte år. Hvis du fx indtaster 275 i feltet ud for startåret og trykker Enter, får du følgende på skærmen:

Inflation i Danmark 1915-2006 : Købekraft			
	Kr.	Kr.	Kr.
Start-år: 1949	5.94	100	275
Slut-år: 2006	100	1683	4628.91

Her har programmet beregnet at de 275 kr. i 1949-priser ville svare til en pris på over 4600 kr. i 2006.

Prøv selv

1. Gå ind i INFLATION og vælg *Købekraft*. Efterprøv vore beregninger for 1949 og 2006. Prøv selv at vælge nogle beløb for 1949, og prøv at vælge nogle beløb for 2006.
2. En øl kostede 27 øre i 1930. Hvad ville det svare til i dag?
3. I skemaet kan du se hvad 10 kg kartofler kostede i 1930. Undersøg om deres pris i 1990 har fulgt den almindelige prisudvikling.
4. Find i skemaet prisen på 1 kg kaffe i 1950. Undersøg hvad kaffen burde koste i dag hvis prisen har fulgt den almindelige prisudvikling. Og hvad koster 1 kg kaffe i dag?
5. Her er nogle priser fra 1946:

1 kg sukker :	0.50 kr.
1 kg smør :	5.00 kr.
1 øl :	0.58 kr.
1 fl. Snaps :	16.20 kr.

Hvad ville disse varer koste i dag hvis deres priser havde fulgt den almindelige prisudvikling?

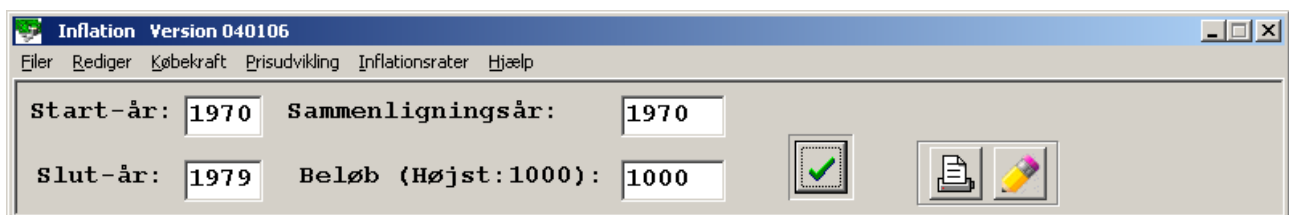
6. I 1948 kunne de første knallerter købes i Danmark. De kostede den gang ca. 750 kr. Hvad ville det svare til i dag hvis prisen havde fulgt den almindelige prisudvikling?

Og hvad koster en knallert i dag?

7. En faglært mandlig arbejder havde følgende timeløn:

1930: 1.55 kr.   1950: 3.91 kr.   1970: 19.44 kr.   1990: 121.74 kr.

Hvor mange kg kartofler kunne en arbejder købe for en timeløn i de fire år?

2. Prisudvikling over en årrække

Vi vælger nu *Prisudvikling* i menulinien. Vi ønsker at se på prisudviklingen i 1970'erne og vi indtaster 1970 som startår og 1979 som slutår. Endvidere fortæller vi at vi vil bruge 1970 som det år vi sammenligner med. Som beløb indtaster vi 1000 kr. Derefter klikker vi på OK.

År	Prisudvikling	Købekraftudvikling
1970	1000	1000
1971	1059	945
1972	1128	887
1973	1233	811
1974	1420	704
1975	1558	642
1976	1697	589
1977	1887	530
1978	2076	482
1979	2275	440

På skærmen får vi nu en oversigt over udviklingen af priser og købekraft i perioden 1970-79.

Priserne i 1970 har vi sat til 1000 kr. Vi kan nu se hvordan priserne udvikler sig gennem 10-årsperioden: Allerede året efter svarer de 1000 kr. til 1058 kr. Og i 1975 er prisen på 1000 kr. fra 1970 vokset til 1556 kr. Ved slutningen af 10-året er vi helt oppe på 2274 kr. Det vil sige at priserne blev mere end fordoblet i løbet af 1970'erne.

I den højre kolonne har vi den tilsvarende udvikling for *købekraft*. Vi kan her fx se at 1000 kr. i 1975 kun har en købekraft der svarer til 643 kr. i sammenligningsåret 1970. Det betyder at værdien af en 1000-kr.-seddel er faldet til 643 kr. i tiden fra 1970 til 1975.

Der var i 1970'erne et stærkt fald i pengenes værdi i Danmark. *Der var en kraftig inflation.*

Vi kunne i programmet også have valgt fx 1979 som sammenligningsår. Ja, vi kan også vælge et år der slet ikke hører med til den periode vi ser på, fx kunne vi have valgt 1950.

Prøv selv

1. Efterprøv programmet med de data vi brugte: Vælg perioden fra 1970 til 1979 og brug 1970 som sammenligningsår.

På skærmen får du en tekst som fortæller hvad de to talkolonner betyder. Læs teksten og prøv om du kan forstå den.

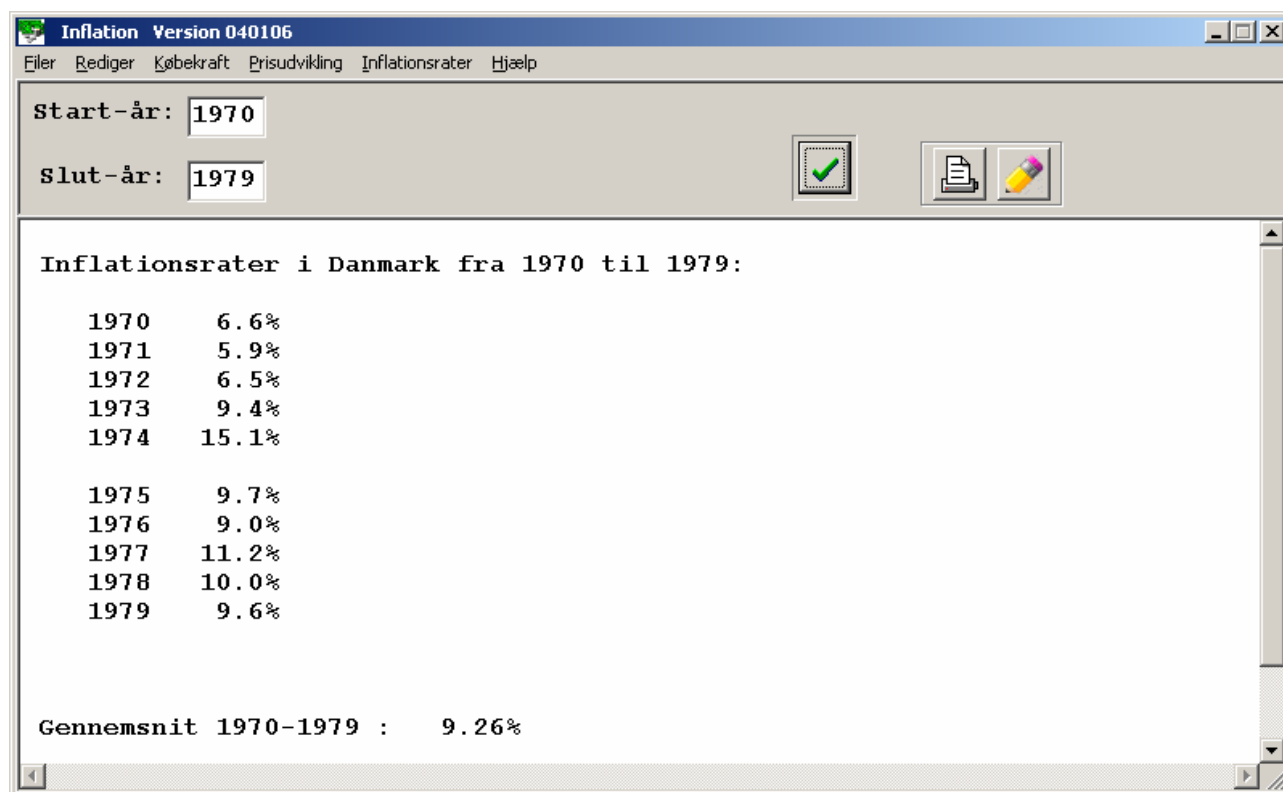
2. Lad programmet udskrive en oversigt over prisudviklingen i perioden 1980 til 1989.

Undersøg om inflationen har været lige så kraftig i denne periode som i 1970'erne.

3. Undersøg prisudviklingen i Danmark i 1930'erne. Hvordan vil du beskrive udviklingen i dette tiår?
4. Hvad er 100 kr. i dag værd i 1946-kroner?
Hvad er de værd i 1975-kroner? Og hvad er de værd i 1990-kroner?
5. En øl kostede 80 øre i 1955. Hvad skulle den koste i 1965, 1975, 1985, 1995 og 2005 5.75 hvis prisen havde fulgt den almindelige prisudvikling?
Den virkelige pris de fem år var: 1.25 kr., 2.40 kr., 4.70 kr., 4.14 kr. og 5.75 kr.
Hvilket af de fem år var en øl i virkeligheden billigst når der tages hensyn til prisudviklingen i samfundet?
6. En politiker udtalte i 1988: Kronen er nu kun 75 øre værd i forhold til værdien i 1982.
Havde han ret?

3. Inflationsrater

Vi går nu ind i menupunktet *Inflationsrater*. Her vælger vi igen perioden fra 1970 til 1979. På skærmen får vi en oversigt over hvor meget priserne er steget i % i det pågældende år.

Vi ser at inflationsraten de første tre år lå i nærheden af 6%. Men derefter kommer den op på et højere niveau. Helt galt er det i 1974 hvor vi har en inflation på over 15%. Det er det højeste tal vi har haft i Danmark siden afslutningen af anden verdenskrig i 1945.

På skærmen gives der også oplysning om hvad den gennemsnitlige inflation har været i den periode vi ser på. For 1970-79 anføres det at den gennemsnitlige inflation har været på 9.26%.

I programmet er indlagt nogle oplysninger om det danske samfund. Under punktet *Hjælp* i menulinien finder du en oversigt over de danske regeringer i tiden efter 1945. Her findes også en oversigt over økonomiske hændelser som kan have haft indflydelse på inflationen i det danske samfund.

Prøv selv

1. Efterprøv Inflationsrater med de tal vi lige har haft på skærmen: Indtast perioden 1970 til 1979.
2. Gå ind i *Hjælp* og vælg *Økonomiske hændelser*. Undersøg hvad der kan have været årsag til den kraftigere inflation i 1973.

3. Lad programmet give dig en oversigt over inflationsraterne i perioden 1980 til 1989. Sammenlign denne periodes tal med tallene fra 1970'erne.
4. Lad programmet udskrive inflationsraterne for 1920'erne. Bemærk at der her forekommer negativ inflation (det kaldes *deflation*), det betyder at priserne faldt i det pågældende år.
5. Lad programmet udskrive inflationsraterne for perioden bestående af de to år 1939-40. Bemærk at det givne gennemsnit ikke er lig med middeltallet af de to procenttal.

Du kan ikke finde den gennemsnitlige inflation ved at udregne det sædvanlige middeltal af de enkelte procenttal, selvom dette middeltal ofte giver et resultat som ligger tæt på det rigtige tal. Din matematiklærer vil kunne fortælle dig hvordan gennemsnittet skal beregnes.

Du kan også læse om det i INFA-teksten "Tre slags gennemsnit".

4. Opgaver i inflation

1. Husleje

I 1959 var den månedlige husleje 268 kr. (uden varmebidrag) for en to og et halvt værelses lejlighed i et moderne byggeri i Københavns omegn.

Hvad skal huslejen være i dag hvis den har fulgt den almindelige prisudvikling?

2. Kartoffelferien

En mand fortæller sit barnebarn at han i 1945 arbejdede i efterårsferien med at samle kartofler for en landmand. Daglønnen for 8 timers arbejde var 10 kr.

Hvad svarer denne dagløn til i dag?

3. Posttakster

I 1920 var portoen for forsendelse af et almindeligt brev 20 øre.

Hvad skulle portoen være i dag hvis den havde fulgt prisudviklingen?

Og hvad er den?

4. Et studenterbudget

En studerende der bor til leje på et værelse i København, havde i 1953 et månedligt budget på 350 kr. (Huslejen var på 150 kr.)

Hvad ville budgettet være i dag hvis det havde fulgt den almindelige prisudvikling?

5. Avispriser

I 1945 kostede Politiken 17 øre i løssalg. Hvad skulle prisen være i dag hvis den havde fulgt den almindelige prisudvikling? Og hvad er den?

6. Huskøb og salg

Et parcelhus købes i 1965 for 295 000 kr. Det sælges igen 20 år senere. Hvad ville det da koste hvis prisen havde fulgt den almindelige prisudvikling?

7. Ti års udvikling

En dansk familie med to indkomster havde i 1978 et beløb på 90 000 kr. tilovers når skatter og boligudgifter var betalt. I 1988 havde familien 150 000 kr. tilovers.

Havde familien større købekraft i 1988 end i 1978?

8. Din bedstefars 50 øre

Din bedstefar fortæller at da han i 1941 kom hjem fra sin første skoledag, fik han en 50-øre af sin mor. Hvad svarer det til i dag?

9. Gamle priser

Her er nogle priser fra dagligdagen i Danmark i 1930'erne. Find ved hjælp af INFLATION hvad priserne ville have været i dag hvis de havde fulgt den almindelige prisudvikling.

1930	10 cigaretter	35 øre
1937	En flaske snaps	8,85 kr.
1938	Et rugbrød	60 øre
1937	En Nilfisk-støvsuger	190 kr.
1938	En barnecykel	28 kr.
1935	Den daglige avis	10 øre
1930	"En pølse med brød"	30 øre.

Find også ud af hvad priserne er i dag.

10. Brevportoens udvikling

I 1950 blev portoen sat op til 25 øre for et almindeligt brev. Lad programmet udskrive en liste over hvordan portoen skulle have udviklet sig i perioden fra 1950 op til i dag hvis den havde fulgt den almindelige prisudvikling.

Sammenlign dine tal med nogle af de virkelige portosatser:

1953 :	30 øre	1965 :	50 øre	1975 :	90 øre
1979 :	130 øre	1982 :	200 øre	1984 :	270 øre
1989 :	320 øre	1992 :	375 øre	1999 :	400 øre
				2006 :	475 øre

En avis skriver i 1989: "Den danske porto er på godt 10 år steget 34% mere end de andre forbrugsgoder". – Undersøg om avisen har ret.

11. Negativ inflation

Der har været år med deflation, dvs. negativ inflation. I disse år er priseniveauet altså faldet. Hvornår har vi sidst haft et år med negativ inflation i Danmark?

12. Hvornår var det nu det var?

Hvornår var det at en liter sødmælk kostede 1,85 kr. ? Og hvornår kostede den kun 50 øre? (Brug oplysningerne under menupunktet Købekraft).

13. Hvornår var snapsen billigst?

Her er prisen på en flaske snaps fra 1920 og frem til 1995:

1920:	12,50 kr.	1925:	8,10 kr.	1930:	8,00 kr.
1935:	8,85 kr.	1940:	11,60 kr.	1945:	13,20 kr.
1950:	22,20 kr.	1955:	25,90 kr.	1960:	24,25 kr.
1965:	32,70 kr.	1970:	38,85 kr.	1975:	51,90 kr.
1980:	85,60 kr.	1985:	115,00 kr.	1990:	118,95 Kr.
1995:	125,00 kr.				

Find ved hjælp af programmet hvornår en flaske snaps var billigst når der tages hensyn til pengenes købekraft. Og hvornår var den dyrest?

14. Den daglige avis: Fra 5 øre til 10 kroner

Her er prisudviklingen for Politiken i 1900-tallet:

1900:	5 øre	1916:	7 øre	1919:	10 øre
1938:	12 øre	1941:	15 øre	1945:	17 øre
1949:	25 øre	1950:	30 øre	1951:	35 øre
1955:	40 øre	1959:	50 øre	1962:	60 øre
1965:	70 øre	1966:	80 øre	1967:	90 øre
1968:	1.00 kr.	1970:	1.10 kr.	1971:	1.25 kr.
1973:	1.50 kr.	1974:	1.75 kr.	1975:	2.00 kr.
1978:	2.25 kr.	1979:	2.50 kr.	1980:	2.75 kr.
1981:	3.00 kr.	1982:	3.50 kr.	1984:	3.75 kr.
1985:	4.00 kr.	1986:	4.25 kr.	1987:	5.00 kr.
1988:	5.50 kr.	1989:	6.00 kr.	1990:	6.50 kr.
1991:	7.00 kr.	1993:	7.50 kr.	1994:	8.00 kr.
1995:	8.50 kr.	1996:	9.00 kr.	1997:	9.75 kr.
1999:	10.50 kr.				

Bemærk de lange perioder med stabile priser: 1900 -1915 og 1919 -1937. Og bemærk de hurtige prisstigninger i tiden efter 1970.

Se på nogle forskellige tidsperioder, fx af længden 5 eller 10 år, og undersøg hvor meget avisens pris er steget mere end den almindelige prisudvikling i samfundet.

Sammenlign med portotaksterne i opgave 10.

Kan du give en forklaring på at avisprisen er løbet fra de øvrige priser?

15. Dollarens værdi under otte præsidenter

I perioden 1958 -2002 faldt en amerikansk dollar i værdi:

Præsident Eisenhower	1958:	100
Præsident Kennedy	1963:	94
Præsident Johnson	1968:	83
Præsident Nixon	1973:	64
Præsident Carter	1978:	44
Præsident Reagan	1983:	29
Præsident Bush	1992:	20
Præsident Clinton	1996:	18
Præsident Bush	2002	15

Undersøg hvad en dansk 100-kroneseddel fra 1958 faldt til i værdi i de årstal der er anført i listen.

16. USA, England og Danmark

100 dollar i 1992 er 13 dollar værd i 1945-penge, og 100 engelske pund i 1992 er kun 6 pund værd i 1945-penge.

Hvad er 100 danske kroner i 1992 værd i 1945-penge?

17. Fra 1933 til 1992

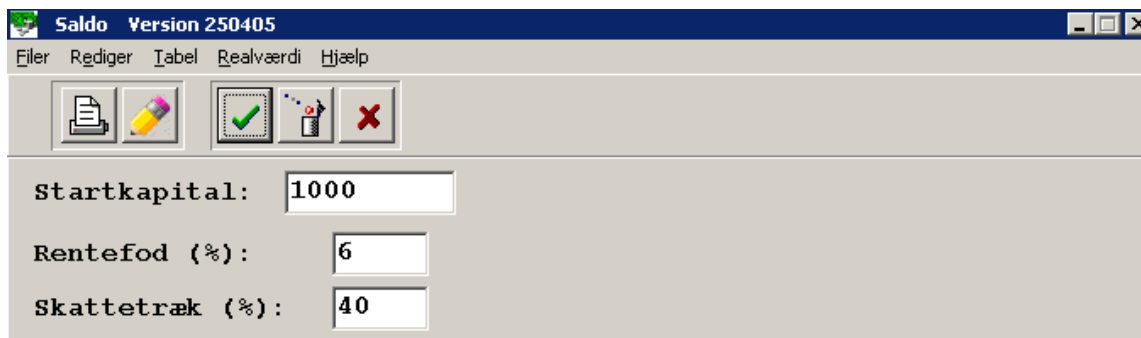
I USA er forbrugerpriserne i denne periode steget med 950%, i England med 4000%

Hvad er tallet for Danmark?

5. Mere om inflation: Kan det betale sig at spare op?

Vi skal nu se på samspillet mellem inflation og opsparing. Når der er inflation, bliver pengene mindre værd efterhånden som tiden går. Når vi derfor sparer 1000 kr. op og lader dem stå på en konto i nogle år, så har inflationen bevirket at pengene ikke længere har den samme købekraft som de havde da vi satte dem ind på kontoen. Ganske vist har vi fået rente af det indsatte beløb, men af renterne skal vi betale skat. Så det er ikke sikkert at det er nogen god ide at sætte penge ind på en konto i et pengeinstitut.

Vi vil se nærmere på sagen.

Vi anvender programmet SALDO. Her indtaster vi en startkapital på 1000 kr. Vi angiver også at der er tale om en rentefod på 6% pr. termin. Endvidere fortæller vi at der skal betales 40% i skat af de tilskrevne renter.

Når vi klikker på OK, får vi en tabel over kapitalens udvikling gennem 60 terminer. Efter hver termin er der fratrullet de 40% der skal betales i skat af renterne. Her er tabellen over de første 10 terminer.

Termin	Saldo
1	1036.00
2	1073.30
3	1111.93
4	1151.96
5	1193.44
6	1236.40
7	1280.91
8	1327.02
9	1374.79
10	1424.29

Efter 1. termin er kontobeløbet, *saldoen*, på 1036 kr. Der er ganske vist lagt 6% af 1000 kr. til i renter, dvs. 60 kr., men herfra er trukket 40% i skat, dvs. 24 kr. Tilbage er der i renter 36 kr., så kontoens saldo efter 1. termin er 1036 kr. som det er anført i tabellen.

Vi vil nu se hvordan tingene udvikler sig når der tages hensyn til inflationen. Lad os antage at der er tale om en mild inflation på 3% om året. Det betyder at priserne i gennemsnit

stiger med 3% om året. De varer vi i år kan købe for 1000 kr., vil næste år koste os 3% mere, dvs. de vil koste 1030 kr.

Saldo Version 250405

Filer Rediger Tabel Realværdi Hjælp

Startkapital: 1000 Inflation (%): 3 Realrente : 0.58 %

Rentefod (%): 6

Skattetræk (%): 40

Vi benytter nu menupunktet *Realværdi* i programmet SALDO. Der kommer på skærmen et felt hvor vi kan indtaste størrelsen af inflationen: 3%. På skærmen kan vi nu se at der bliver tale om en *realrente* på 0.58%. Det betyder at når vi tager hensyn til skattetræk og inflation, så vokser værdien af vore penge på kontoen kun med ca. ½% pr. termin.

Vi kan følge udviklingen i tabellen på skærmen:

Termin	Saldo	Realkapital
1	1036.00	1005.83
2	1073.30	1011.68
3	1111.93	1017.58
4	1151.96	1023.51
5	1193.44	1029.47
6	1236.40	1035.46
7	1280.91	1041.50
8	1327.02	1047.56
9	1374.79	1053.67
10	1424.29	1059.80

Her er angivet tabellen over saldoen med de samme beløb som før, men derudover er angivet kapitalens realværdi. Vi ser her hvor langsomt værdien af de oprindelige 1000 kr. vokser. Efter 10 terminer er realkapitalen kun vokset til ca. 1060 kr.

6. Opgaver i realværdi

1. 5000 kr. til 6% p.a.

Du sætter 5000 kr. ind på en konto i sparekassen. Undersøg hvad dine penge er vokset til efter 10 år når du får en rente på 6% pr. år, og

(1) når du ikke betaler skat af renterne

(2) når du betaler 40% i skat af renterne.

2. Renten falder undervejs

For 10 år siden satte du 5000 kr. ind på en konto. De første 5 år fik du 6% i rente pr. år, de sidste 5 år fik du kun 4% rente pr. år. Find ud hvad din startkapital er vokset til, når der betales 40% i skat af renterne. (Kør først 5 år frem med SALDO, og start derefter programmet forfra med din nye startkapital.)

3. Du hæver penge undervejs

Du har sat 5000 kr. ind på en konto hvor der tilskrives 7% i rente pr. år. Til skat betales hvert år 50% af rentebeløbet. Hvor stort et beløb vil der stå på kontoen efter 5 år?

Efter 2 år hæver du imidlertid 1000 kr. fra kontoen til køb af en walkman. Hvor meget vil der så stå på kontoen 3 år senere?

4. Du sætter lidt ekstra ind på kontoen

Du har sat dine 5000 kr. ind på en konto til 7% i rente pr. år. Af renterne hæver du hvert år 50% til skat. Efter 2 år sætter du yderligere 3000 kr. ind på kontoen. Hvor mange penge vil der stå på kontoen 3 år senere?

5. En fond udbetaler penge

Et firma opretter en fond på 1 million kroner. Pengene anbringes således at de giver en rente på 9% pr. år. Hvad er fondens midler vokset til efter 20 år, når der ikke er foretaget nogen udbetaling fra fonden. (Der betales ikke skat af renterne).

Hvor stor er fondens kapital efter 20 år hvis der hvert år er udbetalt

(1) 50% af renterne

(2) 75% af renterne?

6. Realværdien 6 år senere

Der sættes 10 000 kr. ind på en konto, hvor der tilskrives 7% i rente pr. år. Der hæves ikke penge til skat.

(1) Hvad er kapitalen vokset til 6 år senere?

(2) Hvad er realværdien af pengene efter 6 år når der har været en inflation på 5% i gennemsnit pr. år?

7. Bunden opsparing

En mand måtte i 1985 indbetale 12 000 kr. i bunden opsparing til staten. Pengene blev betalt tilbage med en tredjedel af beløbet i hvert af årene 1990, 1991 og 1992. Pengene blev ikke forrentet.

Hvad var realværdien målt i kroner fra 1985 af de 4000 kr. der blev tilbagebetalt

(1) i 1990   (2) i 1991   (3) i 1992

når der regnes med en gennemsnitlig inflation på 5% pr. år.

8. En god idé?

En ældre dame gemte for 25 år siden 10 000 kr. i en skuffe i chatollet. Hvad er realværdien nu, målt i 25 år gamle kroner, når inflationen i gennemsnit har været 4% pr. år?

9. Inflation i Portugal og Grækenland

I Portugal og Grækenland har der været en gennemsnitlig inflation på ca. 20% pr. år gennem en periode på 10 år. Hvad er realværdien af pengene faldet til gennem disse år? Beregn fx hvad en kapital på 100 000 er værd, målt i forhold til situationen 10 år tilbage.

10. Inflation på Island

Island har haft en gennemsnitlig inflation på ca. 42% pr. år gennem en periode på 10 år. Du råder over 1 million islandske kroner, hvad er realværdien efter 10 års inflation?

11. En inflation på 100%

Undersøg hvad realværdien af en kapital på 1 000 000 er efter 10 år med en inflation på 100% pr. år. (Flere lande i Sydamerika har i perioder i 80'erne haft en inflation på over 100% pr. *kvartal*).

12. Hyperinflation

Argentina havde i en periode en månedlig inflation på 40%.

Beregn realværdien af en kapital på 1000 efter 12 måneder med en inflation på 40%. Hvad svarer inflationen i Argentina til i årlig inflation? (Brug en lommeregner).

13. Hvis lønnen falder

Så vil priserne også falde, siger økonomerne. Og så får vi det modsatte af inflation, nemlig *deflation*. Man kan sige at deflation er en negativ inflation, og vi har indrettet SALDO således at det kan klare en negativ inflation på ned til -10%.

I deflationstider kan det betale sig at spare op: Undersøg hvad 10 000kr. vokser til i realværdi på 5 år, når deflationen i gennemsnit er på 4% pr. år. (Sæt inflationen i

SALDO til -4%). Gå ud fra at du har gemt pengene hjemme i en cigarkasse, der tilskrives altså ikke renter i de 5 år.